

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Δ. ΚΟΜΙΝΗ
ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΤΜΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΗΤΟΙ

ΝΕΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΠΑΤΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ Α΄
ΚΩΔΙΚΕΣ 1-101

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1988

- ΧΑ: LAKE II, 19a. – LEROY 32E2, système 1, signatures (Im2). – Τετρ. ι'-ια' αί.: LEROY 20C1.
- ΓΡ: Χρῶμα μελάνης καφὲ ἀνοικτόν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ μαῦρον ἐκ μεταγενεστέρας χειρὸς διὰ τὸ ἐξίτηλον τῶν γραμμάτων. Φαίνεται ὅτι τὰ φφ. 13-74 ἔγραψε διάφορος χεὶρ, διότι τὰ γράμματα ἀλλάσσουν πῶς εἰς σχῆμα καὶ μέγεθος. Ἡ γραφή τοῦ μὲν κυρίου σώματος τοῦ κώδικος κάτωθι τῆς γραμμῆς χαρακώσεως ὁμοίως καὶ εἰς τὰ φύλλα Δίωνος τοῦ Χρυσοστόμου.
- ΥΛ: Ἡ περγαμινὴ, καίτοι παχεῖα ἰσομερῶς, εἶναι καλῶς κατεργασμένη καὶ μαλακὴ.
- ΚΑ: Ἐπίτιτλα φυλλοειδῇ ἐρυθροβαφῇ μετ' ἐναλλαγῆς τοῦ χρώματος τῆς περγαμινῆς. Ἀρχικὰ γράμματα πλεῖστα ὁμοίως. Ἐν φ. 211 ὁ ἐρυθροβάφος παρέλειψε νὰ γράψῃ τὸ ἀρχικὸν Τ τῆς ἀρχῆς τῆς περικοπῆς: Τέκνον Τιμόθεε. Δι' ἐρυθρᾶς μελάνης ἐπίσης ἐσημειώθησαν αἱ ἡμέραι καθ' ἃς ἀναγινώσκονται αἱ περικοπαὶ καὶ αἱ λοιπαὶ ἐνδείξεις τοῦ Μηνολογίου.
- ΣΤ: Στάχσις διὰ βύρσης χρώματος μαύρου μετ' ἐντύπων διακοσμῆσεων.
- ΣΗ: φ. 1, ἄνω ὤα: Περιέχει φύλλα 263. Δεξιὰ ὤα: Ἀριθμ. 13 (ex correctione 223). – φ. 264^v, β' στήλη: Τὸ παρὸν βιβλίον ἐστὶ τῆς ἱερᾶς κ(αί) βασιλικῆς/μονῆς τοῦ μεγάλου θεολόγου/τ(ῆς) Πάτμου. ἀνακαινίσθη δὲ κ(α)τ(ὰ) τὸ ,αψην'ον ἔτος/τὸ σ(ωτή)ριον. ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ/οἱ ἀναγινώσκοντες δὲ/εὐχεσθε ὑπὲρ τοῦ ποιήσαντος./ 𐀞 ἡ γνωστὴ μονογραφὴ Ἀθανασίου ἱερομονάχου τοῦ Χρυσοχόου (πρβλ. ΦΛΩΡΕΝΤΗ, Βραβεῖον, σσ. 67,68, σημ. 1,2). Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Β' πινακίδος καὶ ἐπὶ ἐπικεκολλημένου ἐπ' αὐτῆς χάρτου ἀναγινώσκεται: 1638 σεπτεβρίου ι' /ἐσταχόθην ὁ παρὸν ἀπόστολος/διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἀθανασίου ἱεροδιακόνου, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες/εὐχεσθέ μοι διὰ τῶν κ(ύριο)ν (ΦΛΩΡΕΝΤΗ, Βραβεῖον, σ. 27, σημ. 1). Κατωτέρω δὲ τὸ γνωστὸν ἐπίγραμμα: ἡ μὲν χεὶρ ἡ γράψασα, σέσημται τά/φω, ἡ δὲ δέλτος μένοι εἰς χρόνους <πλη>/ρεστάτους. ἔρῳσον (G. GARITTE, Sur une formule des colophons de manuscrits grecs (ἡ μὲν χεὶρ ἡ γράψασα), StT 219, Città del Vaticano 1962, p. 360, n. 1, p. 389. – ST. Y. RUDBERG, Note sur une formule des colophons de manuscrits grecs, Script. 20 (1966), 67. – K. TREU, Weitere Handschriften mit der Schreiberformel 'H μὲν χεὶρ ἡ γράψασα..., Script. 24 (1970), 56-57. – P. ELEUTERI, Altri manoscritti con i versi: 'H μὲν χεὶρ ἡ γράψασα..., ὥσπερ ξένοι χαίρουσιν... e simili, Codices Manuscripti 6(1980), 81-88).
- ΒΙ: ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ 6. – GREGORY, Textkritik, pp. 477, 1273. – ALAND, Kurzgefasste Liste, p. 2178. – A. Δ. ΚΟΜΙΝΗ, Σακκ. Παρ., σσ. 42-43. – ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Πίνακες, σσ. 43,69.

14 Ἔτους 1280, περγ., 0,307×0,227 (γεγρ. ἐπιφ. 0,223×0,150), φφ. 253, στήλ. 2, στίχ. 23.

Πραξαπόστολος (SODEN α350. – GREGORY-ALAND 1161).

Α' ¹(φφ. 1-3^v) Σύντομον Συναξάριον καὶ Μηνολόγιον, περιέχοντα τὰς ἐνδείξεις τῶν ἀναγινωσκομένων περικοπῶν τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων ἑορτῶν (GREGORY, Textkritik, pp. 365-384). – ²(φφ. 3^v-11^v) Εὐθαλίῳ διακόνου πρόλογος προτασσόμενος τῆς βίβλου <τῶν ἐπιστολῶν Παύλου> (Euthalii diaconi, Editio epistolarum Pauli: PG 85, 693-714. – SODEN, Die Schriften, pp. 650-656. – BHG³ 1453). – ³(φφ. 11^v-12^v) Ἀποδημία Παύλου τοῦ ἀποστόλου (PG 85, 649-652. – SODEN, Die Schriften, pp. 367-368. – BHG³ 1457). – ⁴(φφ. 12^v-13) Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἀπο(στο)λου Παύλου (PG 85, 713-716. – PG 118, 316. – SODEN, Die Schriften, pp. 369-370). – ⁵(φ. 13^{r-v}) Ἱππολύτου Θηβαίου χρονογράφου ἐκ τῶν χρονικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων). Ἀρχ.: Ἰάκωβος ἐπίσκοπος πρῶτος Ἱεροσολύμων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων γενόμενος... (πρβλ. FR. DIEKAMP, Hippolytos von Theben, TU, Münster 1898, p. 31. – BHG³ 766h-i).

Β' (φφ. 19-80) Αἱ Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Προτάσσονται: ¹(φφ. 13^v-15) Ὑπόθεσις τῆς βίβλου τῶν Πράξεων (PG 85, 645-649. – SODEN, Die Schriften, p. 331).

Εἰς τὰ φφ. 14-15 παρατίθενται τὰ ὀνόματα τῶν ἀποστόλων μετὰ συντόμου μνείας τοῦ ἀποστολικοῦ τῶν ἔργου καὶ τοῦ τόπου τοῦ θανάτου τῶν. Τὸ κείμενον διάφορον τοῦ κειμένου τῶν ἀναφερομένων ἐκδόσεων.

²(φφ. 15-18) Ἐκθεσις τῶν κεφαλαίων τῶν Πράξεων τῶν ἀποστόλων (PG 85, 652-661. – SODEN, Die Schriften, pp. 449-453).

Γ' Αἱ Ζ' καθολικαὶ ἐπιστολαί. Προτάσσεται (φφ. 80-81) <Πρόλογος τῶν καθολικῶν ἐπιστο-

λῶν>. Ἄρχ.: Μικροῖς μὲν κᾶν μικρὰ τολμῶσιν οὐκ ἀδεῆς... (PG 85, 665-668, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐθαλίου. – SODEN, *Die Schriften*, p. 653).

1 (φφ. 82-88) Ἐπιστολὴ Ἰακώβου. Προτάσσονται: ¹(φ. 81^{r-v}) Ὑπόθεσις (PG 85, 676-677, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Εὐθαλίου. – PG 119, 452-453, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Οἰκουμενίου. – PG 125, 1132-1133, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοφυλάκτου — ὁμοίως καὶ εἰς τὰς παραπομπὰς αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν. – SODEN, *Die Schriften*, p. 334. – ΚΑΛΟΓΕΡΑ, *Εὐθ. Ζιγαβηνός*, σ. 475). – ²(φφ. 81^v-82) Κεφάλαια (PG 85, 677. – PG 119, 453. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 457-458).

2 (φφ. 89-95) Πέτρου ἐπιστολὴ Α΄. Προτάσσονται: ¹(φ. 88^{r-v}) Ὑπόθεσις (PG 85, 680-681. – PG 119, 509-512. – PG 125, 1189-1192. – SODEN, *Die Schriften*, p. 335. – ΚΑΛΟΓΕΡΑ, *Εὐθ. Ζιγαβηνός*, σ. 519). – ²(φφ. 88^v-89) Κεφάλαια (PG 85, 680-681. – SODEN, *Die Schriften*, p. 458).

3 (φφ. 96-100) Πέτρου ἐπιστολὴ Β΄. Προτάσσονται: ¹(φφ. 95-96) Ὑπόθεσις (PG 85, 681-684. – PG 119, 577-580. – PG 125, 1253-1256. – SODEN, *Die Schriften*, p. 336. – ΚΑΛΟΓΕΡΑ, *Εὐθ. Ζιγαβηνός*, σσ. 567-568). – ²(φ. 96) Κεφάλαια (PG 85, 684. – SODEN, *Die Schriften*, p. 459).

4 (φφ. 102-108) Ἰωάννου ἐπιστολὴ Α΄. Προτάσσονται: ¹(φφ. 100-101^v) Ὑπόθεσις (PG 85, 684-688. – PG 119, 617-620. – PG 126, 9-12. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 336-337. – ΚΑΛΟΓΕΡΑ, *Εὐθ. Ζιγαβηνός*, σσ. 590-591). – ²(φφ. 101^v-102) Κεφάλαια (PG 85, 685-688. – PG 119, 620).

5 (φφ. 108^v-109) Ἰωάννου ἐπιστολὴ Β΄. Προτάσσονται: ¹(φ. 108^{r-v}) Ὑπόθεσις (PG 85, 688. – PG 119, 684-685. – PG 126, 68. – SODEN, *Die Schriften*, p. 337). – ²(φ. 108^v) Κεφάλαια (PG 85, 688. – PG 119, 685. – SODEN, *Die Schriften*, p. 460).

6 (φφ. 109^v-110^v) Ἰωάννου ἐπιστολὴ Γ΄. Προτάσσονται: ¹(φ. 109^{r-v}) Ὑπόθεσις (PG 85, 688. – PG 119, 697. – PG 126, 80. – SODEN, *Die Schriften*, p. 338). – ²(φ. 109^v) Κεφάλαια (PG 85, 688-689. – PG 119, 697).

7 (φφ. 111-112^v) Ἰούδα ἐπιστολή. Προτάσσονται: ¹(φφ. 110^v-111) Ὑπόθεσις (PG 85, 689. – PG 119, 704-705. – PG 126, 85. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 338-339). – ²(φ. 111) Κεφάλαια (PG 85, 689. – PG 119, 704. – SODEN, *Die Schriften*, p. 460).

Δ΄ Αἱ ΙΔ΄ ἐπιστολαὶ τοῦ Παύλου.

1 (φφ. 115^v-137^v) Πρὸς Ῥωμαίους. Προτάσσονται: ¹(φφ. 112-114^v) Ὑπόθεσις (PG 85, 748-749. – PG 118, 317-321. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 339-340). – ²(φφ. 114^v-115^v) Κεφάλαια (PG 85, 749-752. – SODEN, *Die Schriften*, p. 462-463).

2 (φφ. 139-160^v) Α΄ Πρὸς Κορινθίους. Προτάσσονται: ¹(φφ. 137^v-138^v) Ὑπόθεσις (PG 85, 752-753. – PG 118, 636-637. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 340-341). – ²(φφ. 138^v-139) Κεφάλαια (PG 85, 753-756. – SODEN, *Die Schriften*, p. 463).

3 (φφ. 162-176) Β΄ Πρὸς Κορινθίους. Προτάσσονται: ¹(φφ. 160^v-161^v) Ὑπόθεσις (PG 85, 756-757. – PG 118, 905-909. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 341-342). – ²(φφ. 161^v-162) Κεφάλαια (PG 85, 757-760. – SODEN, *Die Schriften*, p. 464).

4 (φφ. 177-184) Πρὸς Γαλάτας. Προτάσσονται: ¹(φφ. 176^v-177) Ὑπόθεσις (PG 85, 760. – PG 118, 1089. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 342-343). – ²(φ. 177) Κεφάλαια (PG 85, 760-761. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 464-465).

5 (φφ. 185^v-193) Πρὸς Ἐφεσίους. Προτάσσονται: ¹(φφ. 184^v-185) Ὑπόθεσις (PG 85, 761-764. – PG 118, 1165-1168). – ²(φ. 185^{r-v}) Κεφάλαια (PG 85, 764. – SODEN, *Die Schriften*, p. 465).

6 (φφ. 194-199) Πρὸς Φιλιππησίους. Προτάσσονται: ¹(φφ. 193-194) Ὑπόθεσις (PG 85, 764-765. – PG 118, 1256-1257. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 343-344). – ²(φ. 194) Κεφάλαια (PG 85, 765. – SODEN, *Die Schriften*, p. 465).

7 (φφ. 200^v-205^v) Πρὸς Κολασσαεῖς. Προτάσσονται: ¹(φφ. 199-200) Ὑπόθεσις (PG 85, 765-768. – PG 119, 9-12. – SODEN, *Die Schriften*, p. 344). – ²(φ. 200^{r-v}) Κεφάλαια (PG 85, 768-769. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 465-466).

8 (φφ. 207-211^v) Α΄ Πρὸς Θεσσαλονικεῖς. Προτάσσονται: ¹(φ. 206^{r-v}) Ὑπόθεσις (PG 85, 769. – PG 119, 57-60. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 344-345). – ²(φφ. 206^v-207) Κεφάλαια (PG 85, 769-772. – PG 119, 57-60).

9 (φφ. 213-215^v) Β΄ Πρὸς Θεσσαλονικεῖς. Προτάσσονται: ¹(φφ. 211^v-212^v) Ὑπόθεσις (PG 85,

772. – PG 119, 105-108. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 345-346). – ²(φ. 212^ν) *Κεφάλαια* (PG 85, 773. – PG 119, 108).

10 (φφ. 216^ν-222^ν) Α' *Πρὸς Τιμόθεον*. Προτάσσονται: ¹(φφ. 215^ν-216^ν) 'Υπόθεσις (PG 85, 780-781. – PG 119, 133. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 347-348). – ²(φ. 216^ν) *Κεφάλαια* (PG 85, 781. – PG 119, 136).

11 (φφ. 223^ν-228^ν) Β' *Πρὸς Τιμόθεον*. Προτάσσονται: ¹(φφ. 222^ν-223^ν) 'Υπόθεσις (PG 85, 784. – PG 119, 197. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 348-349). – ²(φ. 223^ν) *Κεφάλαια* (PG 85, 785. – PG 119, 197. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 467-468).

12 (φφ. 229-231) *Πρὸς Τίτον*. Προτάσσονται: ¹(φ. 228^ν) 'Υπόθεσις (PG 85, 785-788. – PG 119, 241-244. – SODEN, *Die Schriften*, p. 349). – ²(φ. 228^ν) *Κεφάλαια* (PG 85, 788. – SODEN, *Die Schriften*, p. 468).

13 (φφ. 231^ν-232^ν) *Πρὸς Φιλήμονα*. Προτάσσονται: ¹(φ. 231^ν) 'Υπόθεσις (PG 85, 788. – PG 119, 261-264. – SODEN, *Die Schriften*, p. 349). – ²(φ. 231^ν) *Κεφάλαια* (PG 85, 788. – PG 119, 264).

14 (φφ. 235-253^ν) *Πρὸς Ἑβραίους*. Προτάσσονται: ¹(φφ. 232^ν-234^ν) 'Υπόθεσις (PG 85, 773-776. – PG 119, 272-277. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 346-347). – ²(φφ. 234^ν-235^ν) *Κεφάλαια* (PG 85, 777-780. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 468-469). – ³(φ. 253^ν) Στιχομετρία ἐξιτήλος.

Ε' ¹Πινακίς Α': Φύλλον περγαμηνῆς δίστηλον ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τῆς πινακίδος καὶ περιέχον ἀπόσπασμα ὁμιλίας τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τοὺς ἀνδριάντας. "Αρχ. ἀκέφαλον: / αἴρειν εἶωθε ὡς συνειδὸς... Τελ. κολοβόν:... καὶ λῦσαι τοὺς δεδεμένους ἅπαντας οὐκ/ (Ad populum Antiochenum hom. I: PG 49,24,51-25,26).

²Πινακίς Β': 'Ομοίως περγαμηνὸν φύλλον δίστηλον ἐπικεκολλημένον, περιέχον ἀπόσπασμα ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμιλίας. "Αρχ. ἀκέφαλον:/ δεμιάς οὔσης οὕτω μέλλοιμεν θορυβεῖσθαι... Τελ. κολοβόν:... ὄγδοον ἵνα ὅταν δέη μακαρίζειν καὶ ταλανίζειν/ (PG 49, 23,39-24,15).

ΓΕ: 'Η κατάστασις τοῦ κώδικος καλῇ. "Ηρχισαν νὰ γίνωνται ἐξιτήλα τὰ δι' ἐρυθρᾶς μελάνης γεγραμμένα, ἰδίᾳ τὰ ἐν ταῖς ῥαῖς καὶ τὰ καλλιτεχνικὰ ἐπίτιτλα.

ΤΕ: 'Ο κῶδιξ ἀποτελεῖται ἐκ λβ' τετραδίων. Τὸ α' τετράδιον (φφ. 1-6) ἔχει ἐξ φύλλα καὶ τὸ τελευταῖον λβ' (φφ. 247-253) ἑπτὰ, χωρὶς νὰ ἐλλείπη κείμενον.

ΑΡ: 'Αριθμησις τετραδίων δι' ἐλληνικῶν ἀριθμῶν ἐν τῇ κάτω ἀριστερᾷ καὶ δεξιᾷ ῥα τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου φύλλου ἐκάστου τετραδίου ἀντιστοίχως. 'Αριθμησις φύλλων: 'Η πρώτη δι' ἐλαιοχρόου μελάνης παλαιότερα, φθάνουσα μέχρι τοῦ φ. 159 ὁμαλῶς, συνεχίζεται ἐσφαλμένως διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 158 ἐξ., ὡστεροῦσα κατὰ δύο φύλλα τῆς ὀρθῆς ἀριθμήσεως. Χεὶρ σύγχρονος διώρθωσεν ἀπὸ τοῦ φ. 160 ἐξ. διὰ νέας ἀριθμήσεως κάτωθι τῆς παλαιᾶς.

ΧΑ: LAKE II, 4a. II, 24c (περίπου). – Signatures (Ii2).

ΓΡ: 'Η γραφή στρογγυλόςχημος, καταπληκτικὴ ἀπομίμησις γραφῆς ια' αἰ., ἐνῶ ὁ κῶδιξ ἐγράφη τὸ 1280 (πρβλ. ΣΗ:). Θέσις γραμμάτων ὑπὸ τὴν γραμμὴν, πλὴν τῶν κεφαλαίων· θέσις γραμμάτων τῶν φύλλων ἐπὶ τῶν πινακίδων ὑπὲρ τὰς γραμμὰς χαρακώσεως.

ΥΛ: 'Η περγαμηνὴ ἐν γένει ὅτε μὲν παχεῖα ὅτε δὲ καὶ λεπτοτέρα· χρώματος μὲν ὑποκιτρίνου εἰς τὸ ἐχέτριχον μέρος, λευκοτέρου δὲ εἰς τὸ ἐχέσαρκον.

ΚΑ: Πάμπολλα ἐπίτιτλα δι' ἐρυθρᾶς μελάνης φιλοτεχνημένα εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου νέου κεφαλαίου. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Πράξεων (φ. 19) μέγα ἐπίτιτλον (6×6,4 ἐκ.) με κύκλον ἐντός, διαμέτρου 4,8 ἐκ., καὶ ἐντός αὐτοῦ τὴν ἐπιγραφὴν. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν Ἐπιστολῶν ἐπίτιτλον παραλληλόγραμμον (1,5×6 ἐκ.) δι' ἐναλλασσομένων ἀνθεμίων, κύκλων, φύλλων, γραμμῶν κλπ. Διὰ μικροτέρων διακεκομμένων γραμμῶν, στιγμῶν, καμπυλῶν κλπ. διακρίνονται τὰ προηγούμενα ἐκάστου κεφαλαίου μικρότερα τμήματα τῶν ὑποθέσεων καὶ κεφαλαίων τῶν Ἐπιστολῶν. Δι' ἐρυθροῦ ἐπίσης χρώματος ἐφιλοτεχνήθησαν καὶ τὰ ἀρχικὰ γράμματα ἐκάστου μεγάλου κεφαλαίου, ἐνῶ τῶν μικροτέρων ἀποσπασμάτων καὶ ἀναγνωσμάτων δι' ἁπλῶν ἐρυθρῶν κεφαλαίων γραμμάτων. Τέλος πᾶσα ἐν ταῖς ῥαῖς αὐξωντος ἀριθμοῦ, κεφάλαια, τίτλοι κλπ. ἐγράφησαν ἐπίσης δι' ἐρυθρῶν κεφαλαίων γραμμάτων, ἐνῶ τὰ «κεφάλαια» τῶν ἐπιστολῶν ἐγράφησαν μεγαλογραμμάτω γραφῇ, ἀλλὰ διὰ τῆς κοινῆς μελάνης χρώματος μαύρου, δι' ἧς καὶ ὅλος ὁ κῶδιξ.

ΣΤ: Στάχωσις παλαιὰ διὰ βύρσης χρώματος μαύρου, περιβαλλούσης πινακίδας παχείας (1,5 ἐκ.) καὶ φεροῦ-

σης ἐντύπους γραμμάς, ρομβοειδῆ κοσμήματα περὶ τὸ κέντρον καὶ ἐστιγμένης διὰ κουκκιδωτῶν σταυρῶν περὶ τὴν ράχιν.

ΣΗ: φ. 4, ἄνω ῥα: Ἀριθμ. 14. – φ. 2: περιέχει φύλλα 251. Ὁ παρὼν Πραξαπόστολος ἐχρησιμοποιήθη ὡς λειτουργικὸν βιβλίον καὶ φέρει ἑκδηλὰ τὰ σημεῖα τῆς πολλῆς χρήσεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἐμπεπιστευμένων τὴν ἀνάγνωσίν του μοναχῶν. Οὕτω, μεταξὺ ἄλλων ἐξιτηλῶν γενομένων τῷ χρόνῳ καὶ τῇ φθορᾷ σημειώσεων, διακρίνονται καὶ αἱ ἑξῆς:

Πινακὶς Α', μεταξὺ τῶν δύο στηλῶν τοῦ κειμένου: Ἰωακεῖμ / ἱεροδιάκον(ος) / καὶ παρακλη/σιάρχης τοῦ / μεγάλου θε/ολόγου / κ(αὶ) τῆς παπα/σγρομάλε/νας υἱός / κ(αὶ) (;) μέρδας.

Αὐτόθι ὀλίγῳ κατωτέρω: Ἱερόθεος ἱερο/μόναχος / μέρδας. – φ. 1, μεταξὺ τῶν δύο στηλῶν, ἄνω μέρος: νικηφό/ρος μικρός (;). – φ. 1^ν, ἄνω ῥα δεξιὰ: Συμεὼν ἱεροδιά/κονος παρακλησι/άρχης καὶ δυσξύμ-βλητος σημειώσις. Αὐτόθι ἀριστερά: νεόφ. (sic). – φ. 2, ἄνω ῥα: Ἰωακεῖμ ἱεροδιάκον(ος) καὶ ἄλλαι κακογραφικαὶ ἀσκήσεις. – φ. 3, ἄνω ῥα: 1750 (Συ)μεὼν ἡρωδιάκονος καὶ παρακλησιάρχης / μιλῆος μέρδας. – φ. 3^ν, ἄνω ῥα: Ἰάκωβος (;) ἱεροδιάκων καὶ παρακλησιάρχης μοναχός (;) καὶ παρακλησιάρ-χης καλήνηκος ἱεροδιάκονος. – φ. 4, ἄνω ῥα: καλήνηκος ἱεροδιάκων καὶ παρακλησιάρχης. – φ. 18, κάτω ῥα: ὁ μοναχός παρ(θένιος)... <παρακ>λ<ησι>άρχης τοῦ θεοῦ να(οῦ) τοῦ θεολόγου / Ἰωάννου...

λίαν ἐξιτήλα καὶ δυσανάγνωστα. – φ. 18^ν, ἄνω ῥα: Ἰάκωβος ἱεροδιάκων μονοκονδυλιὰ ἐρυθρᾷ μελάνῃ γεγραμμένη. – φ. 62^ν, κάτω ῥα: Καλήνηκος/ἱεροδιάκων / καὶ παρακλησιάρχης. – φ. 81, κάτω ῥα: παρθένιος. – φ. 109, κάτω ῥα: Γαβριὴλ ἱεροδιάκονος κ(αὶ) παρακλησιάρχης. – φ. 123^ν: Καλήνηκος ἱεροδιάκων κ(αὶ) παρακλησιάρχης. – φ. 249^ν, ἄνω ῥα: ...ἱεροδιάκων καὶ παρακλησιάρχης. Αὐτόθι κάτω ῥα: Ἰωακεῖμ παρακλησιάρχης. – φ. 252^ν, ἄνω καὶ ἀριστερὰ ῥα ἐπαναλαμβάνεται τρις τὸ ἑξῆς σημείω-μα: τὰ τρία ταῦτα πρέπον τῆς μοναχίς, λεοντίου μοναχοῦ, ἀρσενίου μοναχοῦ, νεοφίτου. Ἐν τῇ ἄνω ῥα ἐπίσης: δανηὴλ Ἡεροδιάκος... δανι... καὶ παρακλησιάρχης. – φ. 253^ν: 1750 Μηνὶ ὀκτοβρίῳ / κ' ἡμέρα ἡλθεν / τὸ κάτεργον τῆς ἀξί(ας) καὶ ἐπίρας(ιν) τ(ὸν) ὑγοῦμενον εἰς τα / παλατοια † Ἐπίσης τὰ ὀνόματα: μεθόδιος. Συμεὼν ἱεροδιάκονος καὶ παρακλησιάρχης(ς), δις Συμεὼν ἄγγελος. Νεόφυτος ἱερο-διάκονος καὶ παρακλησιάρχης Ἱερεμίας ἱερομόναχος καὶ τὸ γνωστὸν ἐπίγραμμα: † ὦσπερ ξένοι χαιρουσιν ἰδὼν πατρίδα <καὶ>/<οἱ θαλ>αττεύοντες <ιδεῖν> λιμένα / <οὕτω> καὶ <οἱ> γρά/φον<ες> βυ-βλί/<ου> τέλος (πρβλ. K. TREU, Der Schreiber am Ziel. Zu den Versen. "Ὡσπερ ξένοι χαιρουσιν... und ähnlichen, Studia Codicologica, TU 124, Berlin 1977, pp. 474-492).

Ἐν φφ. 12^ν-13, ἔνθα περιέχεται τὸ κεφ. Μαρτύριον Παύλου τοῦ Ἀποστόλου, ὁ ἀντιγραφεὺς προσέθε-σε τὰ ἑξῆς: «... καθ' ἣν ἐτελειώθη ὁ ἅγιος ἀπό/στολο(ς) τῷ κατ' αὐτὸν μαρτυρίῳ / ἐξηκοστῷ καὶ ἐ/ννάτῳ ἔτει τ(ῆ)ς / τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ πα/ρουσίας. παρήλθοσαν / οὖν ἀφοῦ-περ ἔμαρτύ/ρησεν ὁ ἀπόστολο(ς) μέχρι / (φ. 13) τοῦ νῦν ἑξακισχιλιοστοῦ / ἑπτακοσιοστοῦ πθ' ἔτους / ἰνδικτιῶνος ἐνν/άτης καὶ / μηνός σεπτεμβρίου ἐνι/σταμέν(ων), ἔτη χίλια διακόσι/α δεκαπέντε...».

Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ ἀντιγραφεὺς περιέπεσεν εἰς μικρὸν σφάλμα, διότι τὸ ἔτος 1215 ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἀποστόλου δὲν εἶναι τὸ 1280, ὅπερ ἐξάγεται ἐκ τῆς προηγουμένης ἐνδείξεως, ἀλλὰ τὸ 1284. – φ. 18^ν: λευκὸν τὸ κατ' ἀρχάς, συνεπληρώθη χειρὶ τοῦ παρελθόντος Ἰσως αἰῶνος (πιθανὸν δὲ καὶ τοῦ ΙΗ' αἰ.) διὰ πίνακος τῶν περιεχομένων ἐν τῷ κώδικι ἐπιστολῶν μετ' ἐνδείξεων καὶ τῶν ἀντιστοιχῶν φύλλων, εἰς ἃ αὗται περιέχονται. Ὁ κώδιξ γέμει σημείων καὶ λεξιδίων σχετικῶν μὲ τὰ ἀναγνώσματα, τὰς ἀρχοτελείας αὐτῶν, τὰς ἡμέρας καὶ τὰς ἑορτάς, testimonia καὶ ἄλλας παντοίας σχετικὰς μὲ τὰς ἀνα-γνώσεις σημειώσεις. Ἐγένοντο ἐπίσης διὰ μεταγενεστέρως χειρὸς ἐν ταῖς ῥαῖς συμπληρώσεις παρα-λειπομένων χωρίων ἐν τῷ κειμένῳ. Ἐπίσης ὑπὸ μεταγενεστέρως χειρὸς εἰς τὴν ἄνω ῥαν τοῦ φ. τῆς ἀρχῆς ἐκάστου κεφαλαίου (ἐπιστολῆς κλπ.) ἐσημειώθησαν τὰ «φίλλα» (sic), ἐξ ὧν τοῦτο ἀποτελεῖται. Εἰς τὸ φ. 253^ν, κάτω ἀριστερὰ ἐπικεκόλληται τεμάχιον περγαμνῆς γεγραμμένης εἰς δίστηλον.

ΒΙ: ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ 6. – SODEN, *Die Schriften*, pp. 78, 228, α350. – GREGORY, *Textkritik*, pp. 291, 1131. – ALAND, *Kurzgefasste Liste*, p. 122. – Α. Δ. ΚΟΜΙΝΗ, Σακκ. Παραλ., 44. – ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Πίνακες, σσ. 15, 66. – G. PRATO, *Scritture librerie arcaizzanti della prima età dei Paleologi e loro modelli, Scrittura e Civiltà* 3 (1967), 181.

15 ΙΑ' αἰ., περγ., 0,315×0,235 (γεγρ. ἐπιφ. φφ. 1-87: 0,245×0,150, φφ. 88 ἑξ.: ὀλόκληρος περίπου ἡ ἐπιφάνεια τῶν φύλλων ἔνεκα τῶν σχολίων), φφ. I-II (χαρτ.) + 356 (φ. 19 δίσ.), φφ. 1-87: στήλ. 2, στίχ. 37, φφ. 88-356: στήλ. 1, στίχ. κειμένου 3-20, σχολίων 50 περίπου.

Πραξαπόστολος μετ' ἐκτενῶν σχολίων (SODEN α152. – GREGORY-ALAND 1162).

Α' (φφ. 8-44) Αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων. Προτάσσονται: ¹(φφ. 1-2^ν) Πρόλογος τῶν Πράξε-

